

İSTANBUL'DA
KONUT ISITMA KAYNAKLI
HAVA KİRLİLİĞİNE KARŞI
SINIFLANDIRILMIŞ
“ÇÖZÜMLER PAKETİ”

Rev. No: 0.0 Tarih : 26.12.94
Rev. No: 1.0 Tarih : 01.01.95
Rev.No: 1.1 Tarih : 23.06.99

BEYAZ NOKTA® GELİŞİM VAKFI

Sedat Simavi Sokak No:29/Z-1
06550 Çankaya/ANKARA

Tel:+90(312) 442 07 60 Faks: +90(312) 442 07 76

<http://www.beyaznokta.org.tr>

e-mail: bnv@beyaznokta.org.tr

1.Halkın Bilgilendirilmesi için

1.Yüksek nitelikli kömürün, ucuz fakat niteliksiz kömürlere göre daha ucuz (ya da en azından başabaş) geldiğinin gösterilmesi. Bu hesabın, her cins kömür için yapılması gerekir.

2.Ucuz ve düşük nitelikli yerli kömürlere göre, nisbi olarak daha ucuz gelen ithal kömürler varsa, halkın bu konuda bilinçlendirilmesi için:

(i)Çevre Bakanlığı'nın, halkı bilinçlendirmesi için harekete geçirilmesi,

(ii)Anakent Belediyesi'nin, ilanlar yoluyla bu durumu açıklaması,

(iii)TV kanallarından yararlanma,

(iv)Yüksek nitelikli kömür satanların (yerli veya ithal), bu gerçeği duyurmalarının sağlanması,

(v)Basının, fiyat-nitelik bilinci kazandırabilecek küçük broşürleri, gazete ve dergilere ek olarak dağıtması.

3.Özelde kömür için var olan bu durumun, genelde fayda -maliyet kavramı demek olduğu bilincinin yerleştirilmesi (bu kavramın yerleştirilmesi, ısınma giderlerini olduğu kadar örneğin mutfak giderlerini azaltmak için de kullanılabilir)

4.“Zenginleştirilmemiş kömür satmanın insan hayatına kasit olduğu” mesajını işleyen parodiler için komedi sanatçılarının ikna edilmeleri ve ayrıca bu tür programlara mali destek sağlanması,

5.TV'de, “zenginleştirilmemiş kömür satmanın insan hayatına kasit olduğu” mesajı çevresinde oturumlar düzenlenmesi,

6.Özel TV kanallarıyla görüşülerek, sorun çözme yöntemlerinin uygulandığı programlar hazırlayarak genel bilinç oluşturulması.

7.Özel TV'ler ile anlaşarak, "sistem kurma" usullerinin işlendiği programlar hazırlayarak genel bir bilinç yaratılması.

8.Yalıtım konusunun önemini vurgulayan bir TV programının yaptırılıp, çeşitli TV'lere ücretsiz olarak verilmesi yoluyla bilinç geliştirme,

9.Isı kaçağını önleyici cam ve çerçeve üreticilerinin teşvik edilerek yalıtım konusunda yapılacak bilinçlendirme çalışmalarına ortak olarak katılmaları,

10.Özel bir TV ve/ya gazete ile işbirliği yapılarak, İstanbul'daki kurlsız yaşamın tüm boyutlarıyla sergilenip, ardışık somut sonuçlarının topluma gösterilmesi,

11.Çevre Bakanlığı, TÜBİTAK ve diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak, bir "Temiz Enerjiler Vakfı" kurulmasının* ve bu yolla gerekli bilinç geliştirme çalışmalarının yapılması.

12.İstanbul Anakent Belediye Televizyonu'nun, hava kirliliğine bağlı sağlık sorunları konusunda periyodik olarak bilgi vermesinin sağlanması,

13.Medya ile işbirliği yapılarak, hava kirliliğine bağlı sağlık sorunları konusundaki bilgilerin kamuoyuna iletimini sağlamak.

14.Bir soruna yol açan başlıca nedenlerin her biri için geliştirilen bir ya da daha fazla önlemden oluşan "paket çözüm yaklaşımı" nı benimsetmek amacıyla, en az 1 hafta süreyle bir paralı ilan verilerek "paket çözüm yaklaşımı" nı basın ve TV aracılığıyla kamuoyuna tanıtmak.

15.Çocuk, yaşlı, hasta, hamile gibi hava kirliliğine karşı riskli grupların, korunma önlemleri konusunda TV programları, broşür, poster vb malzemeler yoluyla bilinçlendirilmesi.

* A.B.D.'de yerleşik Prof. Nejat Veziroğlu, halen temiz enerji konusunda çalışmakta olup, bu tür bir vakfın kuruluşuna katkıda bulunacağı beklenir.

16.Halkın, ısı yalıtımı ile giderleri arasındaki ilişkiyi net olarak kavramasını sağlayabilecek TV programları yapımı

2.Kamu Görevlilerinin Eğitimi için

1.Çeşitli kamu kuruluşları arası işbirliğini gerektiren sorunların -ki çoğu öyledir- çözümleri için proje grupları oluşturulması usulünün başbakanlığa benimsenmesi ve ilk grubun hava kirliliği konusunda kurulması yolunda ilk adım olarak, işbirliği yapması istenilen departman üst yöneticilerinin bu yöntem hakkında bir kursa tabi tutulması.

2.Kurulacak **Hava Kirliliği Proje Grubu** üyelerinin bir Duyarlık Eğitimi'ne tabi tutulması.

3.Hava kirliliği proje grubu üyelerinin "sorun çözme teknikleri" konusunda bir kursa tabi tutulmaları.

4.Hava Kirliliği proje grubu üyelerinin, "sistem kurma" konusunda bir kursa tabi tutulmaları.

5.Hava Kirliliği Proje Grubu üleriyle, ildeki üst düzey kamu görevlilerine bir seminer düzenlenerek, sorunların genellikle *çok nedenli* olduğu eğitiminin verilmesi.

6.İldeki üst düzey kamu yöneticilerine, kuralsızlığın ardışık sonuçları hakkında bir konferans yapılması.

7.Hava Kirliliği Proje Grubu'nun, hava kirliliğine bağlı sağlık sorunları konusunda halkı tam bilgilendirmenin gereğine inandırılması.

3.Girişimcilerin Özendirilmesi için

1.İsı yalıtımı girişimcilerine belediye tarafından, "yönetimi sağlanmış işyeri" (*managed workshop*) temini.

2.İsı yalıtımı girişimcilerini özendirmek için, belediyeye ait bütün binaların yalıtımlarını, yeni girişimcilere yaptırmanın sağlanması.

3.*İsı yalıtımı girişimcileri* 'nden belirli süre için belediye harç ve rüsumlarının alınmamasının temini.

4.Yüksek verimli soba geliştiren girişimcileri soba üreticilerine tanıtmak ve ayrıca da desteklemek.

5.Kalorifer kazanları için ön-yakma düzeni geliştiren girişimcileri kalorifer kazanı üretenlere tanıtmak ve desteklemek.

6. Alternatif ısı kaynakları üzerinde çalışan girişimcileri, üreticilerle tanıştırap desteklemek.

7.Yalnızca ısı yalıtımı konusunda iş yapmak üzere iş kuracak kişileri besleyebilecek bir potansiyel mevcuttur, ama henüz harekete geçmemiştir. Bu nedenle, halen konuya yakın sayılabilecek işleri yapanların bu işi de yapmaları daha akılcıdır. Örneğin, sıhhi tesisatçılar bu işe yönlendirilebilir. Bu amaçla, bu tür zenaat sahiplerinin kavrayabileceği bir dilde hazırlanmış bir kitapçık ve videokasete ihtiyaç vardır.

8.İsı kaçağını önleyici cam ve çerçeve üreticilerinin teşvik edilerek yalıtım konusunda yapılacak bilinçlendirme çalışmalarına ortak olarak katılmaları.

4.Bu “Çözüm Paketi”nin Uygulanmasında *seed-money** Olarak Kullanılacak Fon Oluşturmak için

1.Bu çözüm paketinin yönetimini üstlenecek olan gönüllü kuruluş(lar)ın, bir “Gelir Yaratma Komitesi” oluşturmaları ve gelir yaratma usulleri uyarınca küçük bir fon oluşturmaları,

2.(1)de açıklanan “küçük fon” kullanılarak daha büyük meblağların oluşturulması**

5.Yetki Dağınlıklığını Gidermek için

1.Hava Kirliliği sorunu ile ilgili tarafların ve bunların yetki ve sorumluluklarının belirlenmesinin etüdü.

2.(1) konusunda koordinasyon sağlamak üzere (23.1) aracının devreye sokulması.

3.Soba üreticilerinin (özellikle küçük üreticilerin), yüksek verimli soba üretmeleri için yönlendirilmeleri amacıyla bilgilendirilmeleri.

6.Yeni Mevzuat Üretimi için

1.Kömür sahalarının tahsisi için öngörülen koşullar içine, zenginleştirme tesis kurabilecek ya da kurulacak tesislerin finansmanına katılabilecek mali güce sahip olma koşulunun ilavesi.

2.Anayasa'nın mülkiyet hakkını düzenleyen 35. maddesine bir ilave yapılarak, kamu arazilerinin işgaline karşı af çıkarılamamasını temin etmek için lobi çalışması yapılması*.

3.Zenginleştirilmemiş kömür satmanın caydırılması için mevzuat üretimi.

7.Mevcut Mevzuatın Uygulanmasının Sağlanması için

1. Sanayi Bakanlığı'nın, sobaların minimum yakma verimleri konusundaki TSE Standartı gereklerini yaptırması için medyanın teşhir etme gücü harekete geçirilir.

2.Aynı konuda, Sanayi Bakanlığına mektup kampanyası açılması.

3.Aynı konuda, TBMM'ne soru önergesi verilir, gündem dışı konuşma(lar)ın yapılması sağlanır.

4.Kaloriferçilik eğitiminden geçmemiş olanları çalıştıranlar hakkında yasal işlem yapılmayışının nedenlerinin araştırılması ve yaptırım sağlanması.

8.Etüd-İnceleme-Bilgi Taraması vb. Yaptırılması için

1.Yerel kömürlerin niteliklerini düzenleyen mevzuatın incelettilererek, ek bir mevzuata gerek olup olmadığının belirlenmesi ve bu belirlemeye göre gerekli eylemlerin planlanması,

---

* Seed-Money, bir işi yapmak için değil, o işi yapmak için gereken parayı temin etmek için gereken paraya verilen bir addır.

** Gelir Yaratma Usulleri için :Bkz. Beyaz Nokta Vakfı Çalışma Kılavuzu No

* Eylül'94 itibariyle, bu türlü bir teklifin TBMM Başkanlığına verilebilmesi için gereken asgari imza sayısı olan 90 imza toplanmaya çalışılmaktadır.

2.Yerel kömür niteliklerinin artırılması için, daha iyi teknolojilerin araştırılmasını sağlamak üzere: Patent Kütüphanesi'nin taranması sağlanır,

3.Kullanımı yasaklanan kömürlerin nasıl denetlendiğinin ve mevcut denetimin hangi yol(lar)la delindiğinin analiz edilmesi ve bu analize dayanılarak daha etkin bir denetim sistemi tasarımı ve uygulanması,

4.Kullanımı yasaklanan kömürlerin denetimiyle ilgili olarak, birbiriyle çelişen kuralların (varsa) belirlenip giderilmesi için önlemler geliştirilmesi.

5.Çeşitli yakıt türlerinin (petrokok vb) teknik özellikleri konusunda teknik yeterliği tartışmasız olan alternatif bilirkişilerden raporlar alınması.

6.Çeşitli "mafya" örgütlerinin doğmasında önemli bir etken olan "kuralsızlığın" nedenlerinin, bir Beyaz Nokta Derneği'ne inceletilmesi ve ortaya çıkacak nedenlere göre bir, "İstanbul'u Kurallı Kent Yapma Programı" hazırlanıp uygulamaya konulması.

7.Yabancı ülkelerde, çeşitli teknik konulara karşı kamu yöneticilerinin ve halkın ilgisizliğini ve/ya bilgisizliğini aşabilmek için hazırlanmış "technological literacy" (teknolojik okur-yazarlık) programları mevcuttur. Bir tarama yaptırılarak, alternatif ısı kaynakları konusunda özellikle görsel malzemelerin bulunup, kültürel adaptasyonu (dil, vs açısından düzenleme) yapıldıktan sonra kilit isimlere dağıtılması tavsiye olunur.

8.Rüşvetin kaynakları konusunda bir analiz ve buna dayalı bir "önlemler paketi" geliştirilmesi.

9.Hava Kirliliği sorunu ile ilgili tarafların ve bunların yetki ve sorumluluklarının belirlenmesinin etüdü.

10.Kaloriferlilik eğitiminden geçmemiş olanları çalıştıranlar hakkında yasal işlem yapılmayışının nedenlerinin araştırılması.

9.Gönüllü Kuruluşların Oluşumunun Özendirilmesi için

1.Yerel kömür niteliklerinin artırılmasını savunan gönüllü kuruluş(lar)ın oluşumu özendirilir (yerel kömür üretilen her yerde ayrı dalları ve merkezi bir de ögesi bulunan etkin bir örgütlenme önerilir),

2.Çevre Bakanlığı, TÜBİTAK ve diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak, bir "Temiz Enerjiler Vakfı" kurulmasının ve bu yolla gerekli bilinç geliştirme çalışmalarının yapılması.

10.Kamu Kuruluşları Nezdinde Girişimler için

1.Yerel kömür niteliklerinin artırılması için, daha iyi teknolojilerin araştırılmasını sağlamak üzere TÜBİTAK nezdinde girişimde bulunulur.

2.Yerel kömür niteliklerinin artırılması için, daha iyi teknolojilerin araştırılmasını sağlamak üzere TKİ ile işbirliği yapılarak mevcut bilgi birikiminden nasıl yararlanılabileceği araştırılır.

3.Halen işletmecilik ruhsatına sahip olan kuruluşların, tek tek ya da birleşerek zenginleştirme tesisleri kurmaları için, ruhsat veren kuruluşlarca ikna edilmeleri sağlanır.

4.Devlet Bakanlarından birisinin başkanlığında, İstanbul Hava kirliliği Proje Grubu oluşturulması ile bu grubun görev, yetki ve sorumluluklarını tanımlayan bir başbakanlık yazısı taslağının hazırlanması ve başbakanın takdirindeki ödeneklerden birisinden bir miktarla desteklenmesi için başbakanın onayının alınması. (Bu amaçla, İstanbul Milletvekillerinin devreye sokulması önerilir.

5.Satışı ve/ya kullanımı yasaklanan kömürlerin denetimindeki olası rüşvet olaylarını önlemek üzere, Maliye Bakanlığı nezdinde girişimde bulunularak, rüşvet vermesi olasılığı yüksek kuruluşların daha yakın denetlenmeleri ve böylece belgesiz harcamalarının azaltılmasının temini.

6.Halk Bankası'nın, ısı yalıtımı konusunda iş yapmak isteyenlere, rayiçten daha düşük faizli kredi vermesi için.

7.Soba satın alan kamu kuruluşları (DMO, Orman Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı gibi) belirlenerek, satınalma şartnamelerine **asgari yakma verimi** koşulunun konulması sağlanır.

8.Mimarlık eğitimi veren fakültelerle görüşülerek, *küçük konut ve ısı yalıtımı* konularının, ağırlıklı olarak mimarlık eğitimlerine dahil edilmesinin sağlanması,

9.TÜBİTAK'ın, *küçük konut* tasarımı konusuna ilgi göstermesi için çaba harcanması.

10.Hava kirliliğinden doğan sağlık sorunlarını rapor edebilecek bir sistemin kurulabilmesi için Hıfzısıhha Enstitüsü ile işbirliği yapılması.

11.Bir Başbakanlık Genelgesi yayımlanarak, bu paket kapsamında öngörülenlerden kamu kuruluşlarının ve/ya desteklenmesi ya da izni gerekenler için olumlu yaklaşılmasının telkin edilmesi.

12.Çeşitli kamu kuruluşları arası işbirliğini gerektiren sorunların -ki çoğu öyledir- çözümleri için *proje grupları* oluşturulması usulünün başbakanlığa benimsetilmesi için girişimde bulunulması.

11.Yarışmaların Düzenlenmesi için

1.Yerel kömür niteliklerinin artırılması amacıyla oluşturulacak olan bir fon (Bkz: 4.1) kullanılarak, ulusal ve uluslararası katılıma açık bir "öneri yarışması" düzenlenir.

2.Bir "*Yüksek Verimli Soba Yarışması*" düzenlenir; bu amaçla TÜBİTAK'ın desteği alınmaya çalışılır.

3.Bu raporda örneği verilen "*paket çözüm yaklaşımı*" nı benimsetmek amacıyla kullanılabilir yaratıcı yöntemler önerilmesini sağlamak üzere bir yarışma düzenlemek.

12.Siyasi Güç Odakları ile İlişkiler için

1.Kömür üreticilerinin, örgütlenerek siyasi güç odaklarını ve diğer karar mercilerini yanlış yolda etkilemelerini önlemek amacıyla, siyasi güç odaklarının hangi yolda yanlış bilgilendirildiği belirlenip doğru bilgilendirme yapılır.

2."Nedenlere dayalı çözümlerden oluşan paket" yaklaşımının siyasi partilere benimsetilmesi için parti liderlerinin etkilenmeye çalışılması

13.Gönüllü Kuruluşların, Belirli Yönde Eyleme Yönlendirilmesi için

1.Kömür üreticilerinin telefon ve faks numaralarının yayımlanıp, zenginleştirilmemiş kömür satmalarına karşı üzerlerinde toplumsal baskı oluşturulması.

2.Tüm medyanın bu konuya ilgisini çekebilmek için bir miting düzenlenmesi.

3.Aynı amaçla *Yeşil Barış Örgütü*'nden yararlanılması,

14.Parlamentelerin Harekete Geçirilmesi için

Devlet Bakanlarından birisinin başkanlığında, İstanbul Hava Kirliliği Proje Grubu oluşturulması ile bu grubun görev, yetki ve sorumluluklarını tanımlayan bir başbakanlık yazısı taslağının hazırlanması ve başbakanın takdirindeki ödeneklerden birisinden bir miktarla desteklenmesi için başbakanın onayının alınması. (Bu amaçla, İstanbul Milletvekillerinin devreye sokulması önerilir.

15.Ses / Görüntü Kaseti, Broşür vbg Malzeme Hazırlanması için

1.Sorun çözme teknikleri konulu bir video-kaset hazırlatılıp, ilin üst düzey kamu yöneticilerine dağıtılması.

2."Sistem Kurma" konulu bir video-kaset hazırlatılıp, ilin üst düzey kamu yöneticilerine dağıtılması.

3.Yalnızca ısı yalıtımı konusunda iş yapmak üzere iş kuracak kişileri besleyebilecek bir potansiyel mevcuttur, ama henüz harekete geçmemiştir. Bu nedenle, halen konuya yakın sayılabilecek işleri yapanların bu işi de yapmaları daha akılcıdır. Örneğin, sıhhi tesisatçılar bu işe yönlendirilebilir. Bu amaçla, bu tür zanaat sahiplerinin kavrayabileceği bir dilde hazırlanmış bir kitapçık ve videokasete ihtiyaç vardır*.

4.Bir mühendislik firmasına, yüksek verimli çeşitli soba tasarımlarına ait bilgileri toplayıp bunları bir katalog halinde yayımlaması işi yaptırılır,

5.Yabancı ülkelerde, çeşitli teknik konulara karşı kamu yöneticilerinin ve halkın ilgisizliğini ve/ya bilgisizliğini aşabilmek için hazırlanmış "technological literacy" (teknolojik okur-yazarlık) programları mevcuttur. Bir tarama yaptırılarak, alternatif ısı kaynakları konusunda özellikle görsel malzemelerin bulunup, kültürel adaptasyonu (dil, vs açısından düzenleme) yapıldıktan sonra kilit isimlere dağıtılması tavsiye olunur.

6.Japon evleri konusunda tanıtıcı bir filmin hazırlanması.

7.Çocuk, yaşlı, hasta, hamile gibi hava kirliliğine karşı riskli grupların, korunma önlemleri konusunda video-kaset, broşür, poster vbg malzeme üretimi.

16.Şikayet Sistemleri Kurulması için

"Alo Hava Kirliliği!" türünde bir telefonlu şikayet sistemi kurularak, gerek sağlık sorunlarının gerekse diğer ihbarların (kaçak kömür, dumanlı yakma vbg) hem istatistiksel değerlendirilmesini sağlamak, hem bu şikayetler aracılığıyla ilgilileri uyarmak ve hem de uyarılan ilgililerden savaştıkları yapanların belirlenip haklarında gerekenlerin yapılması.

17."Güven Anlaşmaları"* Yapımı için

1.Satışı ve/ya kullanımını yasaklanan kömürlerin denetimi amacıyla, gönüllü kuruluşlarla anlaşmalar yapılarak, "fahri denetçilik" kurumu oluşturulması yönünde Anakent Belediye Meclisinin karar alması,

* 1985-88 yılları arasında düzenlenen çok sayıda Beceri Kazandırma Kursu için, bu tür basılı ve görsel eğitim malzemesi hazırlanmış olup, bunlar örnek alınabilir.

* "Güven Anlaşmaları" (etik anlaşmalar) hakkında ayrıntılı bilgi için Bkz: Beyaz Nokta Çalışma Kılavuzları No VIII

2.Hava kirletici etkisi yüksek olan "kaynaklar" (büyük blok apartmanlar, kömürle ısıtılan binalar gibi) ile "Güven Anlaşmaları" yapılması.

18.Mevcut Büyük Özel Sektör Kuruluşları Nezdinde Girişimde Bulunmak için

Soba üretimi yapan büyük kuruluşlarla işbirliğine gidilerek, onların sobaların yakma verimlerinin yükseltimi konusunda önderlik yapmaları istenilir; yap(a)mıyorlarsa nedenleri araştırılır.

19.Girişimcileri, Üreticileri Buluşturma, Tanıştırma için

1.Yüksek verimli soba geliştiren girişimcileri soba üreticilerine tanıtmak ve ayrıca da desteklemek.

2.Kalorifer kazanları için ön-yakma düzeni geliştiren girişimcileri kalorifer kazanı üretenlere tanıtmak ve desteklemek.

3.Alternatif ısı kaynakları üzerinde çalışan girişimcileri, üreticilerle tanıştırap desteklemek.

20.Toplantı (sempozyum, konferans, miting vb) düzenleme için

1.*Küçük konut* konulu bir sempozyum düzenlenmesi.

2.Zenginleştirilmemiş kömür satışına karşı müsebbipler üzerinde toplumsal baskı oluşturulması için bir miting düzenlenmesi.

21.Belediye Meclisinin Karar Alması için

1.Anakent Belediye Meclisinin, kaçak kömür taşımak kadar kullanmanın da suç sayılmasını sağlanmak üzere karar alması.

2.Anakent Belediye Meclisinin, bir araştırma komisyonu teşkili yoluyla, inşaat ruhsatı konularındaki rüşvet olaylarını araştırmak ve önlemler geliştirmek üzere karar alması.

3.Satışı ve/ya kullanımı yasaklanan kömürlerin denetimi amacıyla, gönüllü kuruluşlarla anlaşmalar yapılarak, "fahri denetçilik" kurumu oluşturulması yönünde Anakent Belediye Meclisinin karar alması.

4.Anakent Belediye Meclisi'nin, ısı yalıtımını tam yapmış konutların emlak vergilerini düşük tarifeden alabileceği bir formül (vergi taksitlendirme, indirim vbg) konusunda karar alması.

5.Anakent Belediye Meclisi'nin, Belediye ilan panolarından girişimcileri daha ucuz yararlandırmak üzere karar alması.

6.Anakent Belediye Meclisi'nin, *ısı yalıtımı girişimcileri*'ne belediye tarafından, "yönetimi sağlanmış işyeri" (managed workshop) temini yönünde karar alması.

7.Anakent Belediye Meclisi'nin, *ısı yalıtımı girişimcileri*'ni özendirmek için, belediyeye ait bütün binaların yalıtımlarını, yeni girişimcilere yaptırmanın sağlanması için karar alması.

8.Anakent Belediye Meclisi'nin, *Isı yalıtımı girişimcileri*'nden belirli süre için belediye harç ve rüsumlarının alınmamasının temini için karar alması.

22.Belirli Bir Yaklaşım Lehinde Lobi Yapmak için

1.Anayasa'nın mülkiyet hakkını düzenleyen 35. maddesine bir ilave yapılarak, kamu arazilerinin işgaline karşı af çıkarılmamasını temin etmek için lobi çalışması yapılması.

2.Mevcut gecekondü yaklaşımının avantajlarını kullanan akılcı bir konut edinme sisteminin* kamuoyuna benimsetilmesi için tanıtıcı faaliyette bulunulması.

3.Medya ile işbirliği yaparak, göç olgusunun tüm nedenlerinin ortaya konulmasının sağlanması.

4.Bir soruna yol açan başlıca nedenlerin her biri için geliştirilen bir ya da daha fazla önlemden oluşan "paket çözüm yaklaşımı" nı benimsetmek amacıyla, bu yaklaşımın, medyanın çok okunan/çok izlenen kişilerine (köşe yazarları, yorumcular vbg) "satılması",

5.Siyasi parti liderlerinden, illerdeki hava kirliliği ve onun sağlık üzerindeki gözlenen sonuçları ile ilgili olarak açıklanacak bilgileri, siyasal yıpratma malzemesi olarak kullanılmalarının istenmesi.

23.Hava Kirliliği Proje Grubu Oluşturulması için

1.Devlet Bakanlarından birisinin başkanlığında, İstanbul Hava kirliliği Proje Grubu oluşturulması ile bu grubun görev, yetki ve sorumluluklarını tanımlayan bir başbakanlık yazısı taslağının hazırlanması ve başbakanın takdirindeki ödeneklerden birisinden bir miktarla desteklenmesi için başbakanın onayının alınması. (Bu amaçla, İstanbul Milletvekillerinin devreye sokulması önerilir.

2.(1)de belirtilen grubun oluşturulması için gereken girişimler sürdürülürken, Sorun Çözme ve Hava Kirliliği ile ilgili kuruluşların işbirliği ile, İstanbul Valiliği nezdinde bir girişimde bulunularak, bir Hava Kirliliği Proje Grubu oluşturulur. (1)de önerilen grup oluşturulabilir ise, bir sivil toplum inisiyatifi niteliğindeki bu ikinci grup, yeni bir program uyarınca faaliyetine devam eder.

AÇIKLAMALAR

Bu rapor, aynı adlı bir diğer raporda irdelenen **İstanbul Hava Kirliliği** sorununa yol açan nedenlere karşı geliştirilen çözümlerin sınıflandırılmış bir biçimindedir. Çözümler, 23 başlık altında toplanmış ve böylece uygulama için daha kolay bir format'a kavuşturulmuştur.

KONUT ISITMA KAYNAKLI HAVA KİRLİLİĞİNİN NEDENLERİNE YÖNELİK "ÇÖZÜMLER PAKETİ" İÇİN ÖNERİLER

başlıklı ilk rapor, hava kirliliğine yol açan nedenlerin hemen hepsini, o sebeplere yol açan sebepleri ilh. sıralamış ve bu son uç nedenler için bir ya da daha çok sayıda çözümler önermiştir. Bu rapor, o çözümleri sınıflamış ve böylece uygulama için daha kolay bir anlayış sağlamayı amaçlamıştır.

Hava kirliliği, bir dizi kaynaktan doğan sorunun, çeşitli ortamlarda kırılıp görüntü değiştirmesi ve aralarında yeni bileşikler yapması sonucunda ortaya çıkmış kompozit bir sorundur. Dolayısıyla, bu rapordaki önlemlerin tümü hayata geçirilebilse dahi ancak belirli bir oranda çözülebilir. Raporu inceleyecek olanların bu gerçeği dikkatten kaçırmamaları gerekmektedir.

* Bu tür bir yaklaşıma göre hazırlanmış bir yasa tektifi TBMM'de beklemektedir.